

MOMMAERTS, Hendrik David, ingenieur (Leuven 17 oktober 1886).

Als zoon van een aannemer in een vrijzinnig gezin opgegroeid, ging hij na lager onderwijs aan een Leuvense gemeenteschool naar het Franstalige Sint-Pieterscollege aldaar. In 1903 begon hij aan de Leuvense universiteit de studie voor scheikundig ingenieur. In het najaar van 1907 werd hij in een rijkslaboratorium te Gent aangesteld als schei-

kundige; eind 1909 nam hij uit deze werkkring ontslag. Na in 1910 gehuwd te zijn, vestigde hij zich te Broechem. In november 1918 naar Den Haag uitgeweken, begon hij daar in 1920 zijn verdere loopbaan als octrooi(patent)-ingenieur. Hij ging als zodanig in 1923 naar Amsterdam over en kwam in januari 1930 op het hoofdkantoor van de Koninklijke-Shell-groep in Den Haag. Na zijn pensionering bleef hij in zijn vak doorwerken.

In zijn schooljaren groeide bij Mommaerts een levendige belangstelling voor de V.B.; zijn Vlaamsgezindheid werd sterk Groot-Nederlands en anti-Belgisch. Aan de universiteit kwam hij in contact met de leiders van het in augustus 1903 opgerichte Katholiek Vlaamsch Studentenverbond; hij stichtte een vereniging van leerlingen van het Leuvense Sint-Pieterscollege, die echter weinig levenskrachtig bleek te zijn. Ook werd hij lid van Met Tijd en Vlijt en van het Algemeen Nederlands Verbond. Te Gent werd hij lid van het Katholiek Vlaamsch Oud-Hoogstudentenverbond (KVOHV) van Oost-Vlaanderen en medestichter van de Gentse Katholieke Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding. In 1911 werd hij secretaris van het KVOHV van de provincie Antwerpen en in januari 1914 waarnemend secretaris van de Katholieke Vlaamsche Landsbond, waar hij betrokken werd bij de stichting van het dagblad De Standaard. Reeds spoedig na de bezetting van Antwerpen in oktober 1914 sloot hij zich aan bij een besloten gespreksgroep met A. Hendrix, A. Henderickx en H. van den Broeck. In dit kader schreef Mommaerts een brochure Aan het Vlaamsche Volk, die in 1917 in opdracht van het Centraal Vlaamsch Propagandabureau in twee uitgaven herdrukt en op grote schaal verspreid werd. Dezelfde gespreksgroep begon in september 1916 de uitgave van het weekblad De Eendracht (z. aldaar). Dit blad werd in oktober 1917 voortgezet onder leiding van Mommaerts, die zijn hoofdartikelen met het pseudoniem Wilfried ondertekende. In juni 1917 lid geworden van de Raad van Vlaanderen, sloot hij zich aan bij de gematigde unionisten, die rekenden met een vrede door overleg; deze richting vertolkte hij ook in zijn blad. In een algemeen gevoel van onbehagen nam hij, samen met A. Claus, M. Oboussier, A. Picard en W. Tamm, op 18 augustus 1918 ontslag uit de Raad. Bij de aanstelling van de Commissie van Zaakgelastigden (z. aldaar) op 26 september 1918 kreeg hij de portefeuille van Landbouw. Na de wapenstilstand was hij in Den Haag lid van het Vlaamsch Comité (z. aldaar), waarbij hij de leiding van het Vlaamsch Persbureau (z. aldaar) op zich nam.

Op 17 april 1920 werd hij door het Assisenhof van Brabant bij verstek ter dood veroordeeld. Na het staken van de activiteiten van het Vlaamsch Comité bleef hij met de voorzitter J. de Decker samenwerken, nl. als regelmatig medewerker aan het weekblad Vlaanderen. Behalve de talrijke ongetekende bijdragen in dit blad verscheen van zijn hand in De Dietsche Gedachte van augustus 1931 een kritiek op het Memorandum over de buiten-

landsche politiek van België, uitgaande van de toen gestichte derde Raad van Vlaanderen, en in De Dietsche Voorpost van oktober 1934 een ondertekende Groot-Nederlandse beginselverklaring.

In 1938 Nederlands staatsburger geworden, onthield Mommaerts zich tijdens de Tweede Wereldoorlog van collaboratie en bleef ook daarna buiten de V.B. Later, nadat hij in 1958 weduwnaar geworden was en in de daaropvolgende periode zijn beroepswerkzaamheden opgegeven had, ging hij in het bijzonder belang stellen in de geschiedschrijving van het Vlaams activisme van de Eerste Wereldoorlog.

WERKEN: *Aan het Vlaamsche Volk* (1916; 1917, nieuwe uitgave); - artikelen in *De Eendracht* (1916-'18); *Vlaanderen* (1922); *De Dietsche Gedachte* (augustus 1931); *De Dietsche Voorpost* (oktober 1934); - *Herinneringen aan de afwikkeling van het Vlaams activisme in 1918 en daarna*, in *Wetenschappelijke Tijdingen* (1968, nr. 5, p. 315-326); - *Beschouwingen over het Vlaams activisme 1914-1918*, in *Dietsche Warande en Belfort* (mei 1974, p. 289-305).

REGINALD DE SCHRYVER